

AKADEMIA MUZYCZNA IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO W POZNANIU

Przedmiot:	Kształcenie słuchu	Punkty ECTS:	12
Koordinator przedmiotu:	mgr Wiesława Żok - Warchalewska	Ilość godzin:	180
Wydział:	Kompozycji, Dyrygentury, Wokalistyki, Teorii Muzyki i Edukacji Artystycznej	Rodzaj zajęć:	wyklad/ćwiczenia
Instytut:	Instytut Wokalistyki	Forma studiów:	stacjonarne
Kierunek:	Wokalistyka	Profil studiów:	ogólnoakademicki
Specjalność:	śpiew solowy/śpiew musicalowy	Język:	polski
Poziom studiów	Studia I stopnia	Status przedmiotu:	obowiązkowy
Umieszczenie w planie studiów: (ilość godzin, forma zaliczenia, ECTS)			
Semestr I:	30 godzin, kolokwium, 2 ECTS	Semestr II:	30 godzin, egzamin, 2 ECTS
Semestr III:	30 godzin, kolokwium, 2 ECTS	Semestr IV:	30 godzin, egzamin, 2 ECTS
Semestr V:	30 godzin, kolokwium, 2 ECTS	Semestr VI:	30 godzin, egzamin, 2 ECTS
Semestr VII:		Semestr VIII	

Prowadzący zajęcia <i>(tytuł naukowy, imię i nazwisko)</i>	Mgr Wiesława Żok – Warchalewska, wykładowca
--	---

<p>Cele i założenia przedmiotu</p>	<p>Celem przedmiotu „Kształcenie słuchu” jest wykształcenie umiejętności i sprawności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchowych, - głosowych, - rytmicznych, - analitycznych, - zapisu zjawisk dźwiękowych <p>Punktem wyjścia przy planowaniu pracy na rok, semestr i każdy wykład-ćwiczenia winno być wyważenie proporcji wszystkich działań materiału nauczania wchodzących w skład programu „Kształcenia słuchu”. Podczas planowania materiału nauczania należy stosować zasadę stopniowania trudności oraz stałego odwoływania się do nabytych już przed studentów umiejętności, celem utrwalenia materiału. Dobór ćwiczeń na zajęciach winien być elastyczny, uwarunkowany poziomem, możliwościami i aktualnymi potrzebami danej grupy studentów.</p> <p>Podstawę programową stanowią będzie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. w zakresie meliki: <ul style="list-style-type: none"> - tonalność dur-moll, diatonika i chromatyka, tonalność rozszerzona i atonalność - interwały proste i złożone - ćwiczenia 1-, 2-głosowe oraz 1-głosowe z akompaniamentem akordowym 2. w zakresie metro-rytmiki: <ul style="list-style-type: none"> - metrum stałe i zmienne - dowolne wartości rytmiczne - ćwiczenia 1-głosowe z pulsacją metryczną, 1- i 2-głosowe z grupami regularnymi, 2-głosowe polirytmiczne 3. w zakresie harmoniki: <ul style="list-style-type: none"> - interwały proste i złożone - trójdźwięki w przewrotach, czterodźwięki sekstowe i septymowe - dominanta septymowa w przewrotach z rozwiązaniem - triada harmoniczna, typy kadencji, konstrukcje harmoniczne z przebiegami modulacyjnymi
<p>Wymagania wstępne</p>	<p>Z uwagi na zróżnicowany poziom zaawansowania muzycznego studentów I roku – od osób bez przygotowania muzycznego, przez kilkuletnie nauczanie różnych specjalności, do osób z gruntownym III stopniowym wykształceniem muzycznym – zakres umiejętności i oczekiwania wobec kompetencji muzycznych jest bardzo odmienny.</p> <p>Obowiązującym minimum wiedzy dla studentów początkujących jest znajomość pisma nutowego oraz podstawowe wiadomości z zakresu zasad muzycznych.</p>

TREŚCI PROGRAMOWE PRZEDMIOTU

(Treści programowe należy ująć w zwięzłej formie, bez nadmiernej detalizacji treści kształcenia. Powinno zostać także ukazane stopniowanie poruszanej problematyki - od łatwiejszej do trudniejszej)

Treści programu przedmiotu „Kształcenie słuchu” obejmują następujące zagadnienia:

- kształcenie słuchu melodycznego (w zakresie od modalizmu do atonalizmu)
- kształcenie słuchu harmonicznego
- ćwiczenia metro-rytmiczne
- kształcenie pamięci i wyobraźni muzycznej
- ćwiczenia a'vista, realizowanie nut głosem
- dyktanda jako element praktyki muzycznej

Semestr I

- intonowanie i rozpoznawanie skal (interwały charakterystyczne)
- rozpoznawanie oraz intonowanie interwałów prostych od podanego dźwięku w górę i w dół
- rozpoznawanie oraz intonowanie melodycznych trójdźwięków w przewrotach od podanego dźwięku w górę i w dół
- intonowanie melodycznych trójdźwięków triady harmoniczej w przewrotach
- intonowanie określonych ciągów interwałowych w różnych kierunkach
- określanie budowy współbrzmień, porównywanie jakości pary współbrzmień
- określanie wysokości dźwięków w 2-, 3-, 4-dźwiękowych współbrzmieniach dysonujących, mając dany jeden dźwięk jako punkt odniesienia
- realizowanie jednogłosowych przebiegów rytmicznych na tle stałej pulsacji z uwzględnieniem synkop, grup nieregularnych, dużej ilości pauz i rozdrobnionych grup rytmicznych (stukanie, mówienie na jednej sylabie, mówienie nazw solmizacyjnych dźwięków)
- powtórzenie głosem zapamiętanej jednogłosowej melodii w oparciu o przykłady z literatury muzycznej
- zapisanie zapamiętanej melodii
- powtórzenie za pomocą głosu lub stukania schematów rytmicznych
- uczenie się bez pomocy głosu krótkich melodii tonalnych i atonalnych
- transponowanie zapamiętanych melodii
- rozpoznawanie zmian rytmicznych, melodycznych w ćwiczeniach (także we fragmentach utworów) zagranych ze zmianami
- śpiewanie jednogłosowych melodii tonalnych, rozszerzonych tonalnie i atonalnych
- śpiewanie melodii ludowych utrzymanych w skalach systemu modalnego
- śpiewanie melodii z akompaniamentem

Semestr II

- realizowanie tzw. „żywej klawiatury”,
- określanie - wysokości dźwięków następujących po sobie w różnych rejestrach (podane a¹ lub dźwięk wyjściowy)
- śpiewanie jednogłosowych melodii z literatury muzycznej
- śpiewanie melodii z towarzyszeniem akompaniamentu z literatury muzycznej
- ćwiczenia bitonalne w oparciu o gamy (śpiewanie z graniem)
- śpiewanie grupowe kanonów
- śpiewanie i rozpoznawanie trójdźwięków – określanie ich postaci i pozycji
- rozpoznawanie tonacji i budowy akordu w odniesieniu do podanego a¹
- śpiewanie ćwiczeń z akompaniamentem
- śpiewanie zespołowe w różnych układach liczby głosów (2-4 gł.)
- realizowanie 2-głosowych przebiegów rytmicznych
- ćwiczenia polirytmiczne i polimetryczne
- określanie odmiany skal w przykładach z literatury muzycznej
- improwizowanie i zapamiętywanie ciągów rytmicznych
- improwizowanie melodii następnika do podanego poprzednika
- komponowanie drugiego głosu do podanej melodii, następnie śpiewanie go przy jednoczesnym graniu melodii pierwotnej
- improwizowanie melodii na podstawie podanych schematów rytmicznych oraz konstrukcji harmonicznyc
- analiza i interpretacja wybranych elementów muzycznych w przykładzie z literatury muzycznej
- śpiewanie melodii wraz z graniem drugiego głosu
- czytanie 2-, 3-, 4-głosowych przebiegów muzycznych, głównie fragmentów z literatury muzycznej (zbiorowo)
- czytanie pionowe 3-głosowych konstrukcji harmonicznyc
- dyktanda harmoniczne:
 - zapis dwugłosu jednorodnego rytmicznie (tzw. dyktando interwałowe)
 - uzupełnienie akompaniamentu do podanej melodii
 - zapis jednego z głosów 2-3-głosu tonalnego
 - dyktanda 2-głosowe polifoniczne-imitacyjne
- dyktanda rytmiczne:
 - zapis jednogłosowego przebiegu rytmicznego, realizowanego bez meliki
 - zapis rytmu danej melodii (nagrania z literatury muzycznej)

- intonowanie i rozpoznawanie skal dur-moll, modalnych, ludowych, pentatoniki (ze zwróceniem uwagi na interwały charakterystyczne)
- rozpoznawanie oraz intonowanie interwałów od podanego dźwięku w górę i w dół
- rozpoznawanie oraz intonowanie określonych struktur melodycznych z nazwami dźwięków (trójdźwięków, czterodźwięków) od podanego dźwięku w górę i w dół
- rozpoznawanie oraz intonowanie dominanty septymowej w przewrotach z rozwiązaniem doskonałym i zwodniczym
- śpiewanie grupowe kanonów
- określanie budowy współbrzmień, porównywanie jakości pary współbrzmień
- określanie wysokości dźwięków w 3-, 4-, 5-dźwiękowych współbrzmieniach dysonujących, mając dany jeden dźwięk jako punkt odniesienia
- śpiewanie i rozpoznawanie trójdźwięków i czterodźwięków– określanie ich postaci, pozycji i składnika dysonującego
- śpiewanie jednogłosowych melodii tonalnych, rozszerzonych tonalnie i atonalnych
- śpiewanie melodii ludowych utrzymanych w skalach systemu modalnego
- śpiewanie melodii z akompaniamentem
- dyktanda pamięciowe jednogłosowe (fragmenty z literatury muzycznej - nagrania CD)
- dyktanda melodyczne:
 - zapis ciągu melodycznego o zróżnicowanej strukturze interwałowej, realizowanego w jednostajnym pulsie rytmicznym (tzw. dyktando ciągle)
 - uzupełnienie zapisu brakujących dźwięków lub fragmentów melodii (nagrania z literatury muzycznej)
 - zapis jednogłosowych melodii tonalnych, rozszerzonych tonalnie i atonalnych (głównie tematów z literatury instrumentalnej i wokalne)
 - zapis jednego z głosów 2-4-głosu tonalnego

Semestr IV

- intonowanie określonych ciągów interwałowych w różnych kierunkach
- określanie wysokości dźwięków następujących po sobie w różnych rejestrach (podane a¹ lub dźwięk wyjściowy)
- śpiewanie jednogłosowych melodii z literatury muzycznej o zróżnicowanej strukturze interwałowej
- śpiewanie melodii z towarzyszeniem akompaniamentu z literatury muzycznej
- ćwiczenia bitonalne w oparciu o gamy (śpiewanie z graniem)
- rozpoznawanie tonacji i budowy akordu w odniesieniu do podanego a¹
- rozpoznawanie postaci dominanty septymowej oraz typu kadencji
- analiza słuchowa przebiegów harmoniczych i modulacyjnych
- śpiewanie ćwiczeń z akompaniamentem
- realizowanie 2-głosowych przebiegów rytmicznych z artykulacją (mówienie na jednej sylabie z graniem na jednej wysokości)
- rozpoznawanie zmian rytmicznych, melodycznych i harmoniczych w ćwiczeniach (także we fragmentach utworów) zagranych ze zmianami
- określanie odmiany skal w przykładach z literatury muzycznej
- improwizowanie i zapamiętywanie ciągów rytmicznych
- improwizowanie melodii następnika do podanego poprzednika
- komponowanie drugiego głosu do podanej melodii, następnie śpiewanie go przy jednoczesnym graniu melodii pierwotnej
- improwizowanie melodii na podstawie podanych schematów rytmicznych oraz konstrukcji harmoniczych
- analiza i interpretacja wybranych elementów muzycznych w przykładzie z literatury muzycznej
- śpiewanie melodii wraz z graniem drugiego głosu lub akordowego akompaniamentu
- czytanie 2-, 3-, 4-głosowych przebiegów muzycznych, głównie fragmentów z literatury muzycznej (zbiorowo)
- czytanie pionowe 3, 4-głosowych konstrukcji harmoniczych
- dyktanda harmoniczne:
 - zapis funkcji przebiegu harmonicznego
 - uzupełnienie zapisu brakujących funkcji harmoniczych w rozbudowanych kadencjach
 - zapis dwugłosu jednorodnego rytmicznie (tzw. dyktando interwałowe)
 - uzupełnienie akompaniamentu do podanej melodii
 - dyktanda 2-głosowe homofoniczne i polifoniczne
 - zapis głosów skrajnych z 3-4-głosowego przebiegu harmonicznego
- dyktanda rytmiczne:
 - zapis jednogłosowego lub dwugłosowego przebiegu rytmicznego, realizowanego bez meliki
 - zapis 1 lub 2-głosowego rytmu danej melodii (nagrania z literatury muzycznej)

Semestr V

- intonowanie skal dur-moll, chromatycznej i całotonowej, ze zmianą rejestrów kolejnych stopni (skoki nonowo-septymowe)
- rozpoznawanie oraz intonowanie interwałów złożonych z podaniem nazw dźwięków, od podanego dźwięku w górę i w dół
- rozpoznawanie oraz intonowanie określonych struktur melodycznych z nazwami dźwięków (trójdźwięków, czterodźwięków) od podanego dźwięku w górę i w dół
- rozpoznawanie oraz intonowanie dominanty septymowej w przewrotach z rozwiązaniem doskonałym i zwodniczym
- ćwiczenia bitonalne (śpiewanie z graniem lub w dwugłosie)
- zbiorowe śpiewanie ćwiczeń wielogłosowych
- określanie budowy współbrzmień, porównywanie jakości pary współbrzmień
- określanie wysokości dźwięków w 3-, 4-, 5-dźwiękowych współbrzmieniach dysonujących, mając dany a¹ jako punkt odniesienia
- śpiewanie ćwiczeń z akompaniamentem
- śpiewanie zespołowe w różnych układach liczby głosów
- ćwiczenia 2, 3-głosowe polirytmiczne i polimetryczne
- powtórzenie głosem zapamiętanej melodii w oparciu o przykłady z literatury muzycznej
- zapisanie zapamiętanej melodii
- powtórzenie za pomocą głosu lub stukania schematów rytmicznych 1 i 2-głosowych
- odtwarzanie na fortepianie krótkich przebiegów harmonicznyc
- uczenie się bez pomocy głosu krótkich melodii tonalnych i atonalnych
- transponowanie zapamiętanych melodii, tworzenie progresji swobodnej, imitacji tonalnej w wybranym interwale
- rozpoznawanie zmian rytmicznych, melodycznych i harmonicznyc w ćwiczeniach (także we fragmentach utworów) zagranych ze zmianami
- śpiewanie jednogłosowych melodii tonalnych, rozszerzonych tonalnie i atonalnych z dużymi skokami interwałowymi
- śpiewanie melodii z akompaniamentem
- dyktanda pamięciowe jednogłosowe (fragmenty z literatury muzycznej - nagrania CD)
- dyktanda melodyczne:
 - zapis 2-głosowego ciągu melodycznego o zróżnicowanej strukturze interwałowej, realizowanego w jednostajnym pulsie rytmicznym (tzw. dyktando ciągłe)
 - uzupełnienie zapisu brakujących fragmentów melodii 2, 3, 4-głosowego utworu (nagrania z literatury muzycznej)
 - zapis dwugłosowych melodii tonalnych, rozszerzonych tonalnie i atonalnych (głównie tematów z literatury instrumentalnej i wokalne)
 - zapis jednego z głosów 3-głosu atonalnego

Semestr VI

- rozpoznawanie oraz intonowanie trójdźwięków rozległych w przewrotach
- określanie wysokości dźwięków następujących po sobie w różnych rejestrach (podane a¹ lub dźwięk wyjściowy)
- śpiewanie jednogłosowych melodii z literatury muzycznej o zróżnicowanej strukturze interwałowej, w tym o dużych skokach interwałowych
- śpiewanie melodii z towarzyszeniem akompaniamentu z literatury muzycznej
- śpiewanie i rozpoznawanie trójdźwięków i czterodźwięków – określanie ich postaci, pozycji i składnika dysonującego
- rozpoznawanie tonacji i budowy akordu w odniesieniu do podanego a¹
- rozpoznawanie postaci dominanty septymowej oraz typu kadencji
- analiza słuchowa przebiegów harmonicznyc i modulacyjnych
- realizowanie jednogłosowych przebiegów, w stałym lub zmiennym metrum, z uwzględnieniem synkop, grup nieregularnych, dużej ilości pauz i rozdrobnionych grup rytmicznych (stukanie, mówienie na jednej sylabie, mówienie nazw solmizacyjnych dźwięków)
- realizowanie 2-głosowych przebiegów rytmicznych z artykulacją (mówienie na jednej sylabie z graniem na jednej wysokości)
- określanie odmiany skal w przykładach z literatury muzycznej
- improwizowanie i zapamiętywanie ciągów rytmicznych
- improwizowanie melodii następnika do podanego poprzednika
- komponowanie drugiego głosu do podanej melodii, następnie śpiewanie go przy jednoczesnym graniu melodii pierwotnej
- improwizowanie melodii na podstawie podanych schematów rytmicznych oraz konstrukcji harmonicznyc
- analiza i interpretacja wybranych elementów muzycznych w przykładzie z literatury muzycznej
- śpiewanie melodii wraz z graniem drugiego głosu lub akordowego akompaniamentu

	Kod efektu uczenia się	EFEKTY UCZENIA SIĘ	Charakterystyka	
			II stopnia PRK	I stopnia PRK
W	W1_W01	Zna i rozumie w stopniu ogólnym literaturę muzyczną	P6S_WG	P6U_W
	W1_W03	Zna i rozumie elementy dzieła muzycznego i wzorce budowy formalnej utworów	P6S_WG	P6U_W
U	W1_U14	Potrafi i umie odczytywać i kontrolować struktury rytmiczne i metryczne oraz aspekty dot. elementów wykonawczych dzieła muzycznego na podstawie artykulacji, agogiki, dynamiki, frazowania, struktury harmonicznego itp. opracowywanych utworów	P6S_UW	P6U_U
	W1_U15	Potrafi rozpoznawać w zakresie słuchowym materiał muzyczny, zapamiętywać go i operować nim oraz czytać nuty głosem a vista	P6S_UW	P6U_U
K	W1_K10	Jest gotów do posługiwania się fachową terminologią z zakresu dziedziny muzyki	P6S_KO	P6U_K
	W1_K12	Jest gotów do efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji, twórczej postawy i samodzielnego myślenia w celu rozwiązywania problemów	P6S_KK	P6U_K

<p>Metody kształcenia (niepotrzebne usunąć, Można dopisać inne metody, jeżeli zachodzi taka konieczność)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wykład problemowy - rozwiązywanie zadań artystycznych - praca indywidualna - praca w grupach - prezentacja nagrań CD - inne metody stosowane przez prowadzącego: ćwiczenia praktyczne (rozpoznawanie, budowanie i intonowanie struktur muzycznych, słuchowa analiza, czytanie nut głosem, realizacja rytmów, zapis zjawisk muzycznych) - Zdalne nauczanie
---	---

Metody weryfikacji efektów uczenia się <i>(niepotrzebne usunąć, można dopisać inne metody, jeżeli zachodzi taka konieczność)</i>	Wymagania końcowe – zaliczenie roku, forma oceny	Kod efektu uczenia się <i>(należy wpisać te kody, które zostały zweryfikowane wybraną metodą)</i>
	Egzamin pisemny	W1_K10, W1_U14, W1_U15
	Egzamin ustny	W1_U14, W1_U15
	kolokwium ustne	W1_U14, W1_U15
	kolokwium pisemne	W1_W03, W1_K10, W1_U14

Forma i warunki zaliczenia przedmiotu	Warunki zaliczenia:	Zaliczenie przedmiotu uwarunkowane jest uczęszczaniem na zajęcia (kontrola obecności) oraz osiągnięciem wszystkich założonych efektów kształcenia (w minimalnym akceptowalnym stopniu – w wysokości powyżej 50%).
	Warunki egzaminu:	Warunkiem przystąpienia do egzaminu lub kolokwium jest uzyskanie zaliczenia z przedmiotu. Warunkiem zdania egzaminu lub kolokwium jest uzyskanie więcej niż 50% przewidzianych punktów.

NAKŁAD PRACY STUDENTA	Ilość godzin:	Punkty ECTS:
Godziny realizowane przy udziale nauczyciela akademickiego <i>(zajęcia dydaktyczne, konsultacje)</i>	180	12
Ilość godzin samodzielnej pracy studenta <i>(przygotowanie się do: zajęć, kolokwium, egzaminu, prezentacji, koncertu)</i>	180	

Literatura podstawowa i uzupełniająca

W. Anczykowska-Wysocka – *Kształcenie wokalistów w czytaniu nut głosem*, Prace Specjalne 62, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku 2004

G. Becker - *Zbiór dyktand muzycznych*, A. Leduc Editions Musicales Paris 1950

J. Delecluse - *Etiudy rytmiczne*, Editions Choudens Paris 1996

J. Doležil - *Nauka solfeżu i elementarnego rytmu*

J. Dulbecco - Molons – *Ćwiczenia rytmiczne*, Editions Choudens Paris 1996

D. Dobrowolska-Marucha - *Ćwiczenia do kształcenia słuchu. Wybór z utworów F. Chopina*, PWM Krakow 1992

D. Dobrowolska-Marucha - *Dyktanda muzyczne*, PWM Kraków 2000

J. Dzielska - *Materiały pomocnicze do kształcenia słuchu*, PWM Kraków 1978

J. Dzielska, L.M. Kaszycki – *Podręcznik do kształcenia słuchu*, PWM Kraków 1976

M. Dziewulska, A. Frączkiewicz, K. Palowska – *Materiały do kształcenia słuchu*, PWM 1987

B. Haultier – *Solfeż rytmiczny cz. I, II*, Editions Musicales Hortensja Paris 1996

A. Kowalska – Pińczak - *Kształcenie słyszenia linearnego. Od tonalności do atonalności*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Gdańsku 2000

J.K. Lasocki – *Mały solfeż*, PWM Kraków 1976

J.K. Lasocki – *Solfeż I, II*, PWM Kraków 1983

B. de Mezer, D.A. Wilczak - *Materiały nie tylko do kształcenia słuchu, muzyka wokalna XIII-XX wieku*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Warszawie 2008

R. W. Oroman, oprac. E. Szewczyk - *Materiały do czytania nut głosem*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Warszawie 1996

E. Stachurska – *Ćwiczenia do realizacji przebiegów rytmicznych*, z prac Międzywydziałowej Katedry Kształcenia Słuchu, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Warszawie 2005

J. Subel – *Materiały do kształcenia słuchu cz. I i II*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej we Wrocławiu 1996, 2000

I. Targońska – *Kształcenie pamięci muzycznej*, CEA Warszawa 1999

I. Targońska – *Podstawy korekty błędów*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Warszawie 1998

M. Wacholc – *Czytanie nut głosem*, z. 1, 2, 3, PWM Kraków 1992, 1993, 1994

E. Wilczyńska – *Ćwiczenia do kształcenia słuchu. Wybór z utworów K. Szymanowskiego*, Wydawnictwo Akademii Muzycznej w Warszawie 2006

M. Rogozińska, M. Ćwiklińska - *Dyktanda elementarne*, Triangel 2010

J. S. Bach – fragmenty z kantat, pasji

L. van Beethoven – fragmenty z *Missa Solemnis*

M. Gomółka – *Melodie na psalterz polski*, PWM, PWP Warszawa 1996

G. F. Haendel – fragmenty oratoriów

W. A. Mozart – uwertury, fragmenty z oper i *Requiem*

K. Szymanowski – Pieśni kurpiowskie, fragmenty ze *Stabat Mater*

R. Wagner – uwertury

S. Wiechowicz red. – *Antologia muzyki chóralnej renesansu*, PWM Kraków 1980

Fragmenty musicali

Kompozytorzy poznańscy. Dydaktyce Kształcenia słuchu. Wydawnictwo AM Poznan 2018